

Armoede Samen Aanpakken!

Aanvalsplan Armoede Weert 2018-2020

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Leeswijzer	4
Hoofdstuk 1 - Armoede in Weert	5
1.1. Inleiding	5
1.2. Doelgroep	5
1.3. Huidig Minimabeleid	6
1.4. Totaal bereik	7
Hoofdstuk 2 – Armoedebeleid	8
Definitie armoede	8
Missie armoedebeleid	8
Visie armoedebeleid.....	8
Speerpunten armoedebeleid	9
Hoofdstuk 3 - Aanpak armoede	10
3.1. Inleiding	10
3.2. Variant 3.....	10
3.3. Resultaten variant 3	11
3.4. Financiering	11
Hoofdstuk 4 – Investeren in armoedebeleid loont!.....	13
4.1. Sociaal en maatschappelijk effect.....	13
4.2. Financiële besparingen	13

Inleiding

Armoede neemt toe in Nederland. Ondanks dat we in een welvarend land wonen en het hier allemaal goed geregeld lijkt, hebben steeds meer inwoners moeite om rond te komen. Bij de begrotingsbehandeling (november 2016) zijn dan ook door de raad drie moties en amendementen aangenomen, die de concrete aanleiding zijn voor het opstellen van het Aanvalsplan armoede Weert 2018-2020. De opdrachten aan het college luiden als volgt:

Motie III.M.1

Spreekt uit dat:

Het wenselijk is dat er een integraal aanvalsplan armoedebestrijding komt, waarbij voorzieningen en doelgroepen beter op elkaar worden afgestemd om maximaal effect te bereiken, waarbij structurele verbetering van de inkomenspositie leidend is.

Draagt het college op:

1. In het eerste kwartaal van 2017 in beeld te hebben niet waar het Weerter armoedebeleid voldoet, maar waar het beter kan en daarbij grenzen op te zoeken;
2. In 2017 direct te starten met het uitvoeren van gevonden verbetermogelijkheden waaronder kinderen in armoede;
3. De financiële uitwerking van dit aanvalsplan te presenteren in het eerste kwartaal van 2017 zodat dit verwerkt kan worden in de prioriteiten bij de voorjaarsnota 2017 en in de begroting 2018 opgenomen kan worden.

Amendement III.A.3

Wijzigt het voorstel als volgt:

De huidige tekst onder **resultaten in 2017 3.1.1. wat doen we ervoor "Introductie van een alternatief voor het sociaal cultureel fonds voor volwassenen" te vervangen door "Het introduceren van een instrument voor de bevordering van participatie van kinderen en volwassenen op het gebied van sport, onderwijs, welzijn, zorg en cultuur waarbij specifieke aandacht is voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen en volwassenen met een laag inkomen"**.

Amendement III.A.4

Wijzigt de voorliggende begroting 2017 als volgt:

voegt aan de **prioriteiten 2017 toe een budget van €160.000 voor het voortzetten van het Sociaal Cultureel Fonds in 2017 met de volgende toelichtende tekst: ruim voor de begrotingsbehandeling 2018 (september 2017) wordt duidelijkheid verschaft over de effecten van het nieuwe subsidiestelsel op de uitgangspunten 'goede steun aan minima' en 'stimuleren van breed activiteiten aanbod voor kinderen'.**

Hierop is een projectteam samengesteld. Bestuurlijke opdrachtgever is wethouder Martijn van den Heuvel, ambtelijke opdrachtgever is Frank van Beeck (afdelingshoofd OCSW).

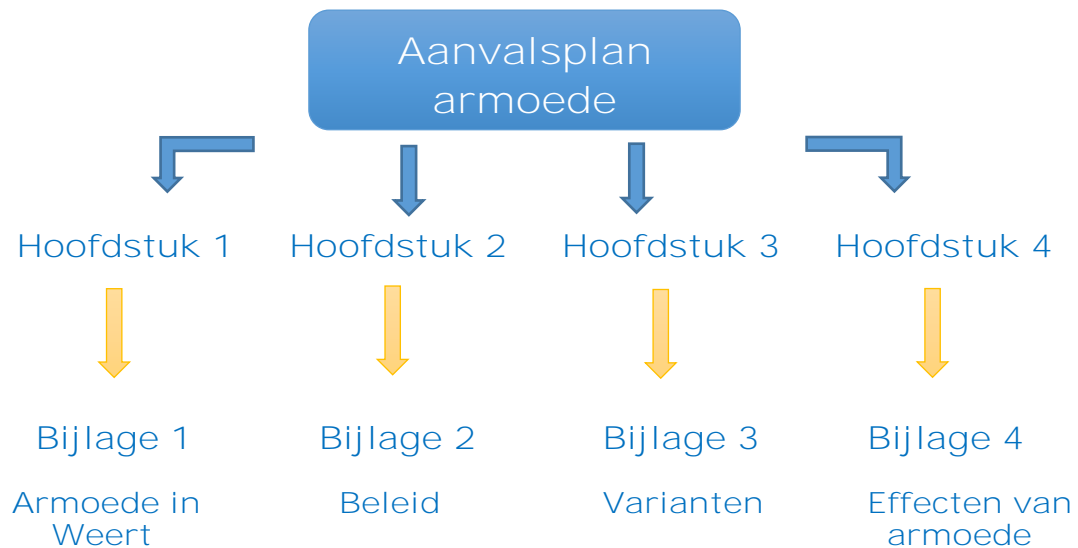
Het projectteam heeft een brede verkenning uitgevoerd. Er is een literatuurstudie gedaan met betrekking tot de recente ontwikkelingen. Er zijn actuele landelijke en lokale cijfers onderzocht en een inventarisatie opgesteld van alle huidige (lokale) maatregelen. Ook zijn er diverse bijeenkomsten georganiseerd met professionals, belangenbehartigers, ervaringsdeskundigen en inwoners. Op basis van al deze input is vervolgens het Aanvalsplan armoede Weert 2018-2020 opgesteld.

In samenwerking met inwoners, ervaringsdeskundigen en professionele organisaties geven we uitvoering aan het Aanvalsplan armoede. Door kennis, ervaring, ideeën en krachten te bundelen gaan we armoede samen aanpakken!

Leeswijzer

Het Aanvalsplan armoede is een samenvattende beleidsnotitie, die in samenhang met het bijlagenboek gelezen dient te worden. Voor de leesbaarheid zijn in het Aanvalsplan armoede slechts de hoofdlijnen en conclusies opgenomen. De volledige toelichting en achtergrondinformatie zijn in het bijlagenboek uitgewerkt.

De samenhang tussen Aanvalsplan armoede en bijlagenboek is als volgt:

Bijlage 5a t/m 5g : Verslaglegging bijeenkomsten

Bijlage 6 : Overzicht landelijke initiatieven

Bijlage 7 : Notitie Sociaal cultureel fonds volwassenen 2017

Hoofdstuk 1 - Armoede in Weert

1.1. Inleiding

In Nederland worden allerlei situaties en doelgroepen geregistreerd: van het aantal geboorten tot het aantal mensen met een arbeidshandicap. Voor het ´leven in armoede´ bestaat echter geen registratie. Maar dit betekent niet dat we de omvang van de doelgroep niet kunnen bepalen. Door onder andere het gebruik van minimaregelingen weten we ongeveer hoeveel inwoners in Weert moeten rondkomen van een minimum inkomen. We kennen het aantal inwoners dat gebruik maakt van Schulddienstverlening, of onder bewind staat. Daarnaast hebben we diverse andere kengetallen van doelgroepen die risico hebben om in armoede terecht te komen. Landelijk zijn er vanuit onder meer het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD), Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) concrete kengetallen en statistische gegevens beschikbaar. Beschikbare cijfers zijn hieronder in kaart gebracht en vertaald naar de omvang van Weert.

1.2. Doelgroep

Nederland kent volgens het CBS 1,2 miljoen mensen in armoede waarvan 595.000 mensen langdurig in armoede leven. Dat is bijna 4% van de Nederlandse bevolking. 1 op de 9 kinderen in Nederland groeit op in armoede.¹ Opmerkelijk is dat 60% van deze kinderen werkende ouders heeft. Werk is dus niet altijd een garantie tegen armoede.²

Aan de hand van door het CBS berekende gegevens kent Weert 1.050 kinderen in armoede.

Hieronder wordt de omvang en samenstelling van de doelgroep armoedebeleid in Weert weergegeven (2016)³:

	Aantal huishoudens met inkomen tot ...% van het sociaal minimum					
	101%	105%	110%	115%	120%	125%
Inkomen uit arbeid	214	246	288	342	406	481
Inkomen uit eigen onderneming	194	206	217	226	244	264
Uitkering inkomensverzekering	651	900	1.206	1.479	1.753	2.042
Uitkering sociale voorzieningen	559	664	752	780	818	841
Totaal	1.618	2.015	2.463	2.827	3.221	3.628

Uit de aantallen blijkt dat er veel huishoudens zijn die rond moeten komen van een laag inkomen. En dat het niet alleen gaat om huishoudens met een uitkering. Het gaat ook om werknemers en zelfstandigen. Weert kent 21.979 huishoudens in 2016.

In onderstaande tabel worden de aantallen uitkeringen inkomensverzekering en sociale voorzieningen (lees: bijstand) in Weert (per 1 juli 2016) weergegeven ⁴:

Aantal uitkeringen inkomensverzekering (WW, WAO, Wajong, WAZ, WIA, AOW)	14.713
<i>waarvan WW-uitkeringen</i>	1.540
<i>waarvan arbeidsongeschiktheidsuitkeringen (WAO, Wajong, WAZ, WIA)</i>	2.470
<i>waarvan AOW-uitkeringen</i>	10.678
Aantal uitkeringen sociale voorzieningen	1.011

¹ Dekinderombudsman.nl/84/dossiers/armoede/, geraadpleegd 26 juni 2017

² ser.nl/nl/actueel/nieuws/2010-2019/2017/20170323-armoede-kinderen.aspx, geraadpleegd 22 mei 2017

³ Stimulansz Minimascan beperkt zich tot een inkomensgrens van maximaal 125%

⁴ Bron: Stimulansz Minimascan 2016

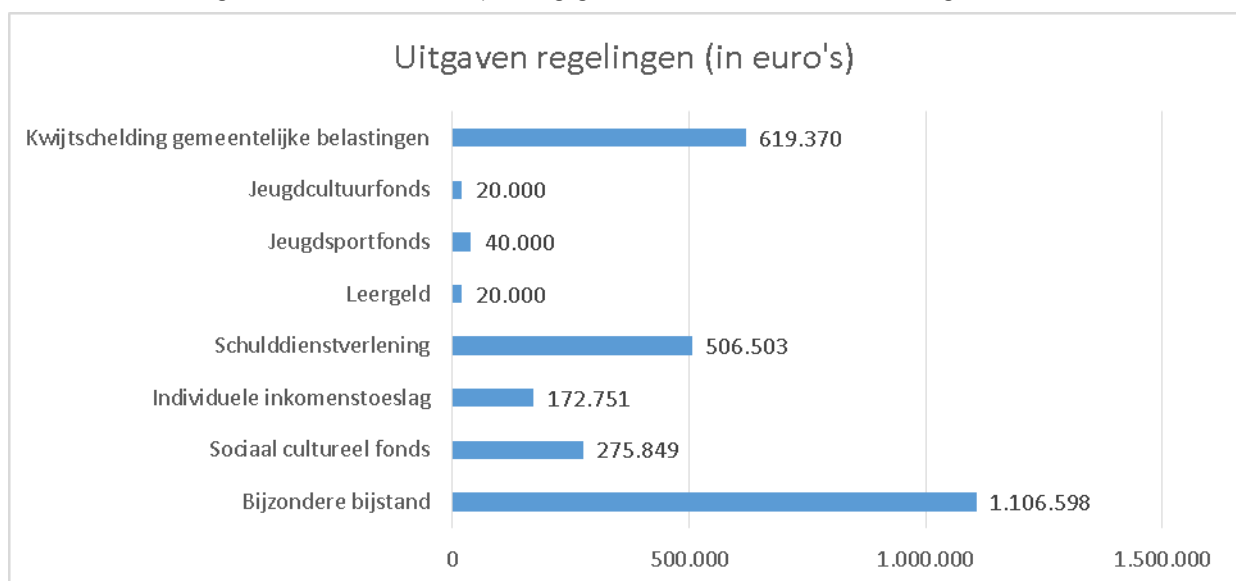
1.3. Huidig Minimabeleid

Een van de wettelijke kaders voor het armoedebeleid is de Participatiewet. Die wet regelt onder andere de verstrekking van (bijzondere) bijstand. Onder het minimabeleid wordt verstaan:

- inkomensondersteuning op grond van de Participatiewet,
- het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid,
- schulddienstverlening en
- minimaregelingen op grond van de Gemeentewet (zoals het Sociaal cultureel fonds).

In 2016 is op deze onderdelen in totaliteit ruim € 2,7 miljoen uitgegeven aan circa 2.150 huishoudens. Ruim € 2,3 miljoen van deze uitgaven zijn wettelijke verplichtingen onder andere in de Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Invorderingswet. Enkel de uitgaven voor het Sociaal Cultureel Fonds en de bijdragen aan stichting Leergeld, Jeugdcultuurfonds en Jeugdsportfonds zijn maatregelen die de gemeente extra heeft ingezet (zie voor een specificatie van de kosten en huishoudens per regeling bijlage 1).

In onderstaande grafiek wordt een uitsplitsing gedaan ten aanzien van de uitgaven.

Collectieve zorgverzekering minima (CZM) en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De gemeente heeft afspraken gemaakt met zorgverzekeraars CZ en DSW. Beide verzekeraars bieden via de gemeente twee zorgverzekeringspakketten aan met vergoedingen voor onder andere brillen, fysiotherapie, tandartskosten en volledige vergoeding van de eigen bijdrage van de Wmo.. De CZM heeft onder de potentiële doelgroep in Weert een hoog bereik; bijna 65% (2320 personen) van de doelgroep maakt gebruik van de CZM. Het regionale en landelijke gemiddelde ligt met respectievelijk 50% en 47% fors lager.⁵ **Van deze doelgroep hebben 1699 huishoudens (993 personen) ook een voorziening in het kader van de Wmo. Naar schatting maakt 95% van deze huishoudens gebruik van de CZM.**

Kledingdagen

In samenwerking met lokale ondernemers op het gebied van kinderkleding en schoenen en de Sponsorwinkel vinden tweejaarlijks kledingdagen plaats voor kinderen van 0 tot 18 jaar. De eerste kledingdagen hebben plaatsgevonden in juni 2017 waarvan 517 kinderen gebruik hebben gemaakt (bereik van 84%).

Zie voor meer informatie over kengetallen, gemeentelijke regelingen, inkomensgrenzen en lokale initiatieven bijlage 1.

⁵ Het streven was om in 2016 uit te komen op ongeveer 2.500 deelnemers (prognose 2016: 1800 gemeente Extra en 700 gemeente Extra Uitgebreid). Gelet op de maximale deelnamegraad aan de CZM door minima zal het aantal deelnemers amper verder kunnen groeien, zie Evaluatie compensatieregeling chronisch zieken en gehandicapten 2016.

1.4. Totaal bereik

Er kan gesteld worden dat we met al deze regelingen niet alle gezinnen bereiken die te maken hebben met armoede. Factoren als schaamte, gebrek aan informatievoorziening en ontkenning bemoeilijken het bereiken van huishoudens die ondersteuning nodig hebben.

Volgens gegevens van het CBS blijkt het volgende ⁶:

Omvang		
Onderwerp	Landelijk %	Weert (aantal) ⁷
Kinderen in armoede	12%	1050 ⁸ kinderen
Huishoudens in armoede	7,6%	1636 huishoudens
Percentage van huishoudens in armoede met betaald werk als belangrijkste inkomstenbron	40%	964 huishoudens ⁹
Armoedepercentage van zelfstandigen	12%	360 personen ¹⁰
Armoedepercentage van huishoudens met risicovolle of problematische schulden	15%	3.265 huishoudens
Percentage huishoudens in een schuldhulpverleningstraject	2,5%	544 huishoudens
Huishoudens met betalingsachterstanden	37%	7.969 huishoudens

Het risico op armoede loopt sterk uiteen voor verschillende groepen van huishoudens. Onder andere de samenstelling van het huishouden, voornaamste inkomensbron en herkomst spelen een rol.

In bijlage 1 van het bijlagenboek zijn meer cijfers en kengetallen te vinden met betrekking tot het minimabeleid 2016 van Weert.

⁶ CBS cijfers 2014. Er is gebruik gemaakt van de meest recente statische gegevens voorhanden.

⁷ Gebaseerd op cijfers 2014: <https://weert.incijfers.nl/jive/jive/>, geraadpleegd 27 juni 2017

⁸ De gemeente Weert heeft van deze 1050 kinderen momenteel 614 kinderen in beeld.

⁹ Uitgaande van 2.412 huishoudens in Weert met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.

¹⁰ Uitgaande van 3.000 zelfstandigen in Weert.

Hoofdstuk 2 – Armoedebeleid

Tot op heden kennen we in de gemeente Weert alleen minimabeleid. Onder minimabeleid vallen alle gemeentelijke regelingen die specifiek gericht zijn op de (financiële) positie van mensen met een inkomen op of vlak boven het sociaal minimum. Armoedebeleid richt zich op een bredere doelgroep en beoogt een groter effect. Daarom zetten we vanaf 2018 ook in op armoedebeleid. Dit doen we op basis van de volgende definitie, missie, visie en speerpunten:

Definitie armoede

Er is sprake van armoede wanneer:

Inwoners ervaren dat zij niet in de primaire levensbehoeften kunnen voldoen en/of aan het maatschappelijke leven kunnen participeren.

We hanteren een brede definitie van armoede:

1. We kijken niet alleen naar de hoogte van inkomen, maar ook naar de hoogte van besteedbaar inkomen. Niet alle minima leven in armoede en niet alle inwoners die moeite hebben om rond te komen, leven van een minimum inkomen.
2. Armoede houdt niet alleen in het kunnen voorzien in de primaire levensbehoeften als huisvesting, voedsel, nutsvoorzieningen, kleding en gezondheidszorg. Er is ook sprake van armoede als er geen mogelijkheid is te participeren. Kunnen meedoen aan de maatschappij en contacten onderhouden zijn eveneens een basisbehoefte.
3. Armoede kent zowel een objectieve als subjectieve component. Bij armoede gaat het minder om de daadwerkelijke hoogte van het inkomen, maar meer om het algehele gevoel dat iemand bij zijn situatie heeft en in hoeverre hij zich zorgen maakt.
4. Armoede kan zowel zichtbaar als verborgen zijn. Armoede komt in alle lagen van de bevolking voor. Rondom het leven in armoede heerst vaak een taboe, waardoor inwoners geen beroep doen op ondersteuning en daardoor niet bij instanties bekend zijn.

Missie armoedebeleid

'Niemand in Weert leeft of groeit op in armoede.'

Armoede heeft een grote impact op het welzijn en de perspectieven van inwoners. Het is onze ambitie dat niemand in Weert in armoede leeft of opgroeit.

Visie armoedebeleid

Dit gaan we bereiken door in te zetten op:

1. Preventie van armoede. We willen inwoners informeren en ondersteunen hoe zij financiële problemen kunnen voorkomen.
2. Actieve armoedebestrijding. Inwoners die al financiële problemen ervaren gaan wij actief ondersteunen in het oplossen van hun situatie.
3. Het bereiken van inwoners met verborgen armoede. Wij gaan zorgen dat wij inwoners in armoede beter in beeld krijgen en ook dat zij weten waar zij voor ondersteuning terecht kunnen.
4. Inwoners die armoede ervaren te ondersteunen zodat zij er niet alleen voor staan. Wij streven ernaar het taboe rondom armoede te doorbreken en zorgen voor een breed netwerk van professionals en vrijwilligers die inwoners in armoede bijstaan.

Speerpunten armoedebeleid

Bij de aanpak van armoede kiezen we voor de volgende speerpunten:

1. Alle kinderen verdienen dezelfde kansen en hebben het recht om zo zorgeloos mogelijk op te groeien. Daarom hebben gezinnen met kinderen prioriteit.
2. Bij de aanpak van armoede hanteren we een integrale probleemaanpak. Dit houdt in dat we niet alleen kijken naar financiën, maar naar de inwoner (of het gezin) als geheel. Hierbij betrekken we zowel de financiën als werk, gezondheid, huisvesting, opvoeding en scholing.
3. Bij het bepalen van ondersteuning kiezen we voor maatwerk. De ondersteuning wordt afgestemd op de behoefte van de inwoner (of het gezin).
4. Bij de bestrijding van armoede werken we samen met professionele organisaties, vrijwilligers en betrokken inwoners. Daarmee maken we gebruik van de kracht die al in Weert aanwezig is en vergroten we de mogelijkheden om inwoners te ondersteunen.
5. Bij de aanpak van armoede zetten we actief in op het leggen van contact met inwoners die armoede ervaren. We gaan niet afwachten of inwoners naar ons toe komen, maar dragen actief uit dat zij er niet alleen voor staan en gaan er samen met ketenpartners en vrijwilligers op af. Zelfredzaamheid is niet het uitgangspunt, maar het doel.

In bijlage 2 van het bijlagenboek is verder uitwerking gegeven aan het ontstaan van armoede, de gevolgen van armoede, misvattingen rondom armoede en de rol van de gemeente.

Hoofdstuk 3 - Aanpak armoede

3.1. Inleiding

Nu de beleidskaders duidelijk zijn, is het zaak te kiezen hoe we armoede in Weert vanaf 2018 concreet gaan aanpakken. Hiervoor zijn drie varianten uitgewerkt. De varianten zijn cumulatief in opbouw, waarbij variant 1 als minimale variant kan worden aangemerkt en variant 3 als de meest passend bij de ambitie.

Variant 1	Variant 2	Variant 3
Huidige inzet	Huidige inzet	Huidige inzet
Handhaven bestaande situatie	+ 0,8 Fte Armoedecoördinator	+ 1 Fte Armoedecoördinator
	+ Netwerksessies	+ Netwerksessies
	+ Extra maatregelen gericht op preventie	+ Extra maatregelen gericht op preventie
	Verbinding en preventie	+ Extra maatregelen gericht op het bieden van concrete hulp
		Actieve armoedebestrijding

De varianten onderscheiden zich in de mate van inzet van mensen en middelen. De keuze voor een variant heeft gevolgen voor de mate waarin de gestelde missie, visie en speerpunten van het armoedebeleid worden gerealiseerd.

3.2. Variant 3

Voorgesteld wordt om variant 3 in te zetten. Met deze variant:

- bereiken we de geformuleerde missie, visie en speerpunten
- voldoen we aan de opdrachten van de raad
- doen we recht aan de input van de gemeenteraad, interne medewerkers, professionals, belangenbehartigers, ervaringsdeskundigen en inwoners.

Variant 3 is gericht op actieve armoedebestrijding. Naast de huidige ondersteuning, de armoedecoördinator, de netwerksessies en maatregelen gericht op preventie, zullen er bij deze variant extra maatregelen worden ingezet die specifiek gericht zijn op het actief bestrijden van armoede.

In bijlage 3 van het bijlagenboek zijn de drie varianten uitgewerkt en worden de verschillen verduidelijkt.

3.3. Resultaten variant 3

Wie bereiken we?
<ul style="list-style-type: none">• Alle inkomensgroepen• Inwoners met schulden of risico op schulden• Inwoners in armoede of risico op armoede
Wat merken inwoners hier van?
<ul style="list-style-type: none">• Inwoners kunnen laagdrempelig terecht voor het kenbaar maken van hun zorgen rondom armoede en het stellen van vragen• Inwoners krijgen een lokaal aanspreekpunt op het gebied van armoede• Inwoners ervaren door middel van diverse projecten concrete aandacht voor het onderwerp armoede• Het taboe en de schaamte rondom armoede wordt doorbroken• Inwoners ervaren dat zij er niet langer alleen voor staan• Er ontstaat een betere samenwerking tussen de verschillende professionele instellingen• Ondersteuning aan inwoners wordt op diverse gebieden geïntensiveerd en verbreed• Inwoners kunnen laagdrempelig en zo mogelijk in eigen omgeving terecht voor het delen van hun verhaal en het krijgen van adviezen en tips• Basisschoolkinderen kunnen iedere dag verantwoord ontbijten op school• Inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum krijgen jaarlijks een Meedoenbudget• Inwoners met problematische schulden worden actief gewezen op de ondersteuningsmogelijkheden van het team Schulddienstverlening en direct geholpen• Inwoners kunnen laagdrempeliger en eenvoudiger gebruik maken van alle gemeentelijke ondersteuningsmaatregelen; niet-gebruik wordt tegengegaan

3.4. Financiering

Structureel en incidenteel

Uitvoering van variant 3 vraagt om inzet van extra financiële middelen ten opzichte van de huidige situatie. Een onderscheid wordt hierbij gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. De incidentele middelen zijn benodigd voor uitvoering van maatregelen in de opstartjaren 2018 tot en met 2020 (3 jaar).

Budgetten

Het is in dit stadium niet volledig te overzien welke maatregelen al in het eerste uitvoeringsjaar (volledig) gerealiseerd kunnen worden. Het aanvalsplan armoede is en blijft een dynamisch ontwikkeltraject, dat wordt uitgevoerd in samenwerking met ketenpartners en inwoners. Noodzaak, wensbaarheid, vraag en aanbod spelen hierbij een rol. Om die reden zijn de maatregelen van variant 3 niet afzonderlijk begroot, maar is er gewerkt met budgetten. Dit biedt de mogelijkheid om juist die maatregelen in te zetten die gewenst, noodzakelijk en succesvol zijn. De eerste uitvoeringsjaren (2018 tot en met 2020) wijzen uit welke maatregelen dit zijn. Bovendien zal de aan te stellen armoedecoördinator jaarlijks een uitvoeringsprogramma met concrete acties en te behalen resultaten opstellen. In bijlage 3 is een beschrijving van alle genoemde maatregelen van variant 3 terug te vinden.

Na afloop van ieder uitvoeringsjaar zal de raad op de hoogte worden gesteld van de realisatie van maatregelen, de voortgang van het aanvalsplan en de inzet van budgetten.

Zodra de raad het Aanvalsplan armoede heeft vastgesteld, zal er gestart worden met het zoeken naar aanvullende financieringsbronnen. Denk hierbij aan Provinciale subsidies, Rijkssubsidies en co-financiering van samenwerkingspartners. Hiermee bereiken we dat middelen zo efficiënt mogelijk kunnen worden ingezet en zoveel mogelijk maatregelen worden uitgevoerd.

	Extra kosten vanaf 2018	Variant 3
	Structureel	
	Armoedecoördinator 1 fte	68.000
Verbinding & preventie	<ul style="list-style-type: none"> • Netwerksessies professionals, bedrijven/zzp'ers, inwoners en kindpanel • Samenwerking onderwijs 	80.000
Actieve armoedebestrijding	<ul style="list-style-type: none"> • Toegankelijk maken van thema armoede • Coördinatiepunt armoede • Ervaringsdeskundigen • Aanschuiftafels • Trainingsprogramma Laaggeletterden • Maatwerkbudget • Uitbreiding instrumenten SDV: coaching • Uitbreiding instrumenten Werk.Kom: jongeren • Uitbreiding instrumenten Werk.Kom: volwassenen • Maatjesprogramma • Budgetcursussen • Gezamenlijk schoolontbijt 	72.000
	Meedoenbijdrage	180.000
	Totaal structureel	400.000
	Extra kosten vanaf 2018	Variant 3
	Incidenteel	
Verbinding & preventie	<ul style="list-style-type: none"> • Toegankelijk maken van het thema armoede • Een Held met Geld • Anticiperen op levensgebeurtenissen 	50.000
Actieve armoedebestrijding	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie en uitbreiding regisseurs SDV • Regisseurs Sociaal Domein trainen • Onderzoek uitbreiden Collectieve Zorgverzekering • Vereenvoudiging aanvraagprocedure • Onderzoek uitbreiding Kindpakket • Ondersteuning armoedecoördinator 0,6 fte 	200.000
	Totaal incidenteel	250.000
	TOTAAL	€ 650.000

Hoofdstuk 4 – Investeren in armoedebeleid loont!

Het uitvoeren van het Aanvalsplan armoede betekent enerzijds een investering in extra maatregelen. Anderzijds resulteren deze maatregelen in een toename van het welzijn van inwoners en een besparing van maatschappelijke kosten.

4.1. Sociaal en maatschappelijk effect

Armoede en schulden hebben een groot negatief effect op het welzijn van inwoners en hun kinderen. Het leven in armoede leidt tot schaamte, vermijdingsgedrag en eenzaamheid. Armoede kan onder meer leiden tot psychische klachten (depressie), lage participatie, laag zelfbeeld, eet- en slaapstoornissen, wantrouwen, verergering psychosomatische klachten, relatieproblemen en sociaal onaangepast gedrag. Kortom: mensen in armoede zijn vaak minder gelukkig. Het Aanvalsplan armoede kan voor inwoners een kentering betekenen en hun algehele welzijn bevorderen.

Doordat we armoede preventief aanpakken en mensen in armoede concreet hulp bieden, hebben meer inwoners bovendien **de kans om 'in hun kracht te komen'**. Dat biedt inwoners de mogelijkheid om ook daadwerkelijk meer betrokken te zijn bij de samenleving. Zij maken niet langer alleen gebruik van maatschappelijke voorzieningen, maar kunnen een bijdrage gaan leveren aan de maatschappij. Denk hierbij onder andere aan deelname aan de arbeidsmarkt, het doen van vrijwilligerswerk, het bieden van mantelzorg en een goede voorbeeldfunctie zijn voor kinderen. Zeker met het oog op de trends en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, zoals ook benoemd in de kadernota, is het maatschappelijk gezien van groot belang dat al het aanwezige arbeidspotentieel zoveel als mogelijk wordt benut. Dit is goed voor iedereen: werkzoekenden, werknemers, bedrijven/instellingen, gemeente en consumenten.

4.2. Financiële besparingen

De maatregelen van variant 3 zullen bij inwoners diverse bewegingen tot stand brengen. Hieronder wordt een aantal voorbeelden genoemd van de positieve effecten die naar aanleiding van het Aanvalsplan armoede kunnen worden verwacht.

Zo zullen door de integrale aanpak niet alleen méér mensen vanuit de bijstand uitstromen naar werk, maar ook minder snel in de bijstand terugvallen (draaideur). Vanwege de preventieve aanpak stromen minder mensen vanuit de WW door naar de bijstand. Inwoners komen niet of minder langdurig in de ziektewet waardoor er minder beroep wordt gedaan op een WIA uitkering.

Door het toegankelijk maken van het thema armoede en actief in te zetten op ondersteuning, zullen inwoners met schulden in een eerder stadium een beroep doen op schulddienstverlening. Hierdoor neemt de duur van het traject af en hoeven minder schuldeisers wellicht (een deel van) **hun vordering af te schrijven**. Door preventie en inwoners actief bewust te maken van risico's op schulden/armoede, zal op termijn het aantal inwoners dat een beroep doet op schulddienstverlening naar verwachting afnemen. Voor bedrijven betekent het dat werknemers productiever zijn en minder vaak verzuimen.

Daarnaast worden tal van andere maatschappelijke kosten voorkomen. Armoede en schulden werken immers op alle levensterreinen door. Denk aan kosten van crisisopvang, verslavingszorg, jeugdhulp, algemeen maatschappelijk werk, werkgeverskosten, criminaliteit en veiligheid. Om een beeld te krijgen van de maatschappelijke kosten die armoede met zich meebrengt verwijzen we naar bijlage 4 van het bijlagenboek. Hierin zijn ook de persoonlijke en maatschappelijke gevolgen van leven in armoede en schulden uitgewerkt.